NOVICE

kmetijskih, rokodelnih in narodskih reči.

Na svitlobo dane od krajnske kmetijske družbe.

Odgovorni vrednik *Dr. Janez Bleiweis.*

Tečaj **VIII.** V sredo 6. sušca (marca) 1850. *List* **10.**

Kaj je za kmetijstvo zdej nar bolj potreba?

Po nemškim dohtarja Hlubeka.

Pervič. Po vsih deželah imajo gospodarji od léta do léta zmeraj veči težave s pôsli. Od kod to pride, de je le malo dobrih pôslov, ne bomo tukaj preiskovali, in tudi tega ne, kakó bi se dalo tem težavam od konca do kraja pomagati. Naš namén je le tukaj nasvetovati, kaj de je zdej nanaglama nar perva potreba, de bojo pôsli boljši.

Postave za pôsle (Gesinde-Ordnung) scer imamo; pa le postave so stale večidel le na popirju, in niso tudi za potrebe sedanjih časov več pripravne.

Nar poprej tedej potrebujemo novih pôselskih postav in ojstriga spolnovanja téh postav.

Kér se morajo te postave po potrebah in okoljšinah različnih dežel ravnati, se ne more za vse dežele ena postava dati. Treba je tedej, de bi zastopni in skušeni gospodarji, posebno pa kmetijske družbe, svoji deželi primerjene pôselske postave zložili, jih prihodnjimu deželnimu zboru v pregled in pretres predložili, ki naj jih potem ministerstvu na Dunaj pošlje, de jih Cesar poterdijo.

Kér pa pred ko ne deželnih zborov še dolgo ne bo, naj se po gôri imenovani poti izdelane pôselske postave začasnimu deželnimu odboru (prov. Landesausschüssen) predložé, de jih pretrése in potem ministerstvu pošlje, de pridemo v ti zadevi, berž ko je moč, na boljši stan.

Z novim pôselskim rédam se imajo ob enim tudi pôselske bukvice vpeljati, kakor jih imajo že na Solnograškim (Salcburgischen), kér naše navadne pôselske spričbe (Dienstzeugnisse) ne veljajo nič.

V pôselskih bukvicah (Dienstbothenbücher) morajo zapisane biti: pôselske postave, po tem razlaga kakó dobrotljive so hranilnice (Sparrkassen), potem popis osebe pôsla (Personbeschreibung) kakor pri popotnih bukvicah (Wanderbuch), čas, kdaj je v službo in kdaj je iz službe stopil, in dobre lastnosti pôsla.

Pri pôslih, ki niso hvale vredni, naj se zamerka samo čas vstopa in izstopa iz službe, kér bo potem že vsaki gospodar vedil, kaj de to pomeni, če pod napisam „dobre lastnosti“ v bukvicah nič druziga ne stojí, kakor prazne čerte — — —.

(Dalje sledi.)

Srečna skušnja

obilo zdraviga krompirja pridelati.

Veliko se je govorilo in pisalo od krompirjeve kuge, veliko je bilo nasvetvanih sredstev se je obvarvati, vender se zlasti od zadnje jeseni iz veliko krajev spet sliši, de je krompir močno strohnel.

Ti bolezni v okom priti, bi bila perva skerb zvediti, od kod de pride, ali iz česa de izvira? Kar so že skušnje mnogih kmetovavcov učíle, to poterdim tudi jez iz svoje lastne; tudi po mojim previdu izvira krompirjeva kuga iz pregnanja. Ravno kakor prerejene žive stvarí — vzemi puro, kopuna, goveda, svinje i. t. d. — postanejo nemožne dalje živeti in gotovimu razpadu zapadejo, ravno tako se godí tudi našimu neprecenljivimu živežu — krompirju.

V Ameriki, svojim pervim kraju, kjer divji rase, je debelosti drobnih jabelk. Nam Evropejcam je bil predroben; mi smo si želeli debeliga in dosti na majhnim prostoru pridelati, zató smo ga na silno gnojne njive sadili, še clo vsakimu posebej v jamice gnojili. Res je, krompir je zrasel debel, in na majhnim prostoru se ga je veliko pridelalo.

Tode to nenaravno pregnanje — to silenje zoper njegovo natoro — je krompir tje pripravilo, kamor pride drevó blizo gnojniga kupa vsajeno. Od preobiliga živeža zoper svojo natoro močno rase; se prežene, in kmalo vsahne. Takó se godí tudi našimu blagimu krompirju. Preobilo obdarovan z rejnim sokam se hudo napnè, postane velik, brez de bi zamogel vès naserkani rejni sok spodobno prekuhati, in zastanek ga pelje k razpadu — to je k gnjilíni ali trohnjenju. Po tem takim kaže ga saditi na močne, pa ne na novo gnojene njive; če pa ni takih, na dobro vdelani in močno s cestnim blatam ali zemljó namešani gnoj. Če ravno pridelk ne bo tako obilen in krompir ne takó debel, bo saj zdrav in tečen, za rejo ljudí in živine dober.

Jez sim v želji dobriga pridelka še dalje šel, in sim na močno njivo brez gnoja sajenimu krompirju ob času osipanja nekoliko dobro vdelaniga (tode ne konjskiga) gnoja takó dal natrositi, de so bili odraselki naj pervo nekoliko z perstjó zakriti, po tem se je vsakimu nekoliko gnoja natrosilo, in verh gnoja, kar je bilo moč, perstí nasulo.

Dve leti takó obdelovani krompir mi je obilno rodil, in ni kar nič gnjil.

Gotovlje na spodnim Štajarskim 26. svečana 1850.

Žitnik, fajmošter.

Od povišanja činža.

Vsako povišanje činža, ki se je prigodilo zastran razdelitve podložnih zemljiš, ima nehati brez odškodovanja.

Ta sostavk scer že sam na sebi zadost pové; zavolj bolj natanjčniga razjasnjenja pa vender ne bo od več, če se od teh davšin še nekoliko na dalje govorí.

Kakor se je ljudstvo od časa do časa pomnožilo, takó se je tudi pomnožila potreba samostojnih pohištev in gruntov. Kak posestnik podložniga celiga grunta je imel več sinov in je želel svoje posestvo med nje razdeliti, de bi jih bil morebiti soldašine obvaroval. Taka razdelitva se ni smela drugač zgoditi, kakor de je grajšina dovolila. Pri takih razdelitvah se je scer razdelila vsa poprejšnja davšinja v denarjih, v blagu ali v delih, zraven se je pa še tudi dostikrat vpeljal nov davk, pod imenam povišanje činža (Urbarsverbesserung, Zinserhöhung) i. t. d.

To povišanja davka se je veči del zató storilo, ker je gruntna gospóska, ktera je imela poprej le z enim podložnim opraviti, po razdelitvi grunta več podložnih dobila, za vsakiga v gruntnih buhvah posebno stran naredila, in zatorej več opravkov dobila, kakor jih je poprej le z enim podložnim imela. Ako ravno bi znali biti taki povišani činzi od kresije poterjeni, vender le nehajo brez odškodovanja za tó, ker prihodnjič nobena grajšina ne bo imela z nekdanjim podložnim več opraviti. Gruntne bukve bojo v cesarskih kancelijah opravljane, odškodovanje bojo cesarske kase pobirala — grajšinam pa ne bo potreba žitnice pobirati in tudi ne na tlako veljevati, ker je vse te zaveze konec.

Tudi kajže ali bajte so se sčasama na tako vižo vstanovile, kader se je le nekoliko zemlje od poprejšnjiga grunta odločilo in kajžarju v last dopisalo. Če se je pri ti priložnosti gosposkini davk po primeri odločeniga zemljiša od grunta odpisal in kajžarju naložil, ima taka davšina enako lastnost z urbarskimi davki. Če se pa od poprejšnjiga grunta nič gosposkiniga davka odpisalo ni, zraven pa vender kajžarju kaj vrinilo, naj bo pot kakoršnim koli imenam, tako nehajo take davšine brez odškodovanja. Zató tedaj tudi neha pri kajžarjih vsako povišanje činža.

Včasih se je pa tudi kako gruntno zemljiše na drobno razdelilo, tako de so se lastíne (Ueberlandsgründe) naredile in pod tem imenam v gruntne bukve vpisale. Tudi pri takih lastínah se je morebiti zavoljo pomnoženja gosposkiniga opravila povišanje činža (Zinserhöhung, Urbarsverbesserung) vpeljalo. Tudi v teh primerlejih nehajo taki činži brez odškodovanja. —

To do zdaj omenjeno povišanje činža zadene le podložne in soseskine grunte ali zemljiša, kader se je pri delitvi in zavoljo delitve vpeljalo. Če je pa morebiti od celosti dominikalne zemlje kak kos odločen bil, in če je pri ti priložnosti povišanje činža na tisti primerljej pogojeno ali zglihano bilo, kader bo ta kos zemlje, ktera je poprej puša bila, do dobriga obdelan, takó veljajo takrat dolački pogodbe ali glihenge, ki se je med grajšino in med prejemnikam take zemlje storila.

Povišanje činža bi se pa bilo znalo tudi zató vpeljati, ker je podložni svoje podložne grunte bolj rodovitne storil ali pa njih lastnost premenil, postavim: če je iz hoste vinograde, iz paše njive i. t. d. prenaredil. Vzrok tega premenjenja je posestnika lastni pot, njegov lastni trud, tedej je tudi dobiček iz tega premenjenja le njegov, do kteriga nobeden drug nima pravice. Ako ravno pričijoči sostavek od takiga povišanja činža ne govorí, moramo vender le od njega omeniti zató, kér se že po svoji lastnosti ne da prišteti tistim davšinam, ki izvirajo iz zaveze podložtva, in zatorej tudi ni za odškodovati, ako ni bilo morebiti v postavnih pogodbah poterjeno ali po političkih ali sodnih sklepih presojeno.

Kér se davšina pod imenam „povišanje činža“ (Urbarsverbesserung, Zinserhöhung) v več krajih znajde, bojo imele dištriktne komisije posebno dolžnost na to gledati: kakó in zakaj de se je vpeljala; kmetje pa naj sami že poprej na tanjko preišejo, iz kakšniga vzroka (uržoha) so to davšino plačevali, de bojo dištriktnim komisijam vse pripomočke na roke dali, to reč brez zaderžkov in po pravici poravnati.

Ambrož.

Telegraf ali daljnopisnik.

(Dalje.)

V omari, pri kteri vidite v podobi 1. možá sedeti, je skrita tista posoda, v kteri se elektrika déla. V ti posodi so namreč v vodeni žepleni kislini, ki se po domače tudi hudičevo olje imenuje, cinkovne ploše h kufrenim takó pertisnjene, de se ena ploša za drugo verstí, in iz te skladnice steber postane, ki se po njegovim znajdeniku Voltovi steber imenuje, kteriga smo že v začetku tega popísa razložili. Ta mašina dela elektriko kakor delajo oblaki blisk in strelo; iz te mašíne gré kufreni drat poleg magnetične igle na cesto, poleg ceste po kolih peljan, postavimo z Ljubljane, v Terst ali kam drugam, v Terstu se krog magnetične igle nazaj v Ljubljano verne in s pomočjo zemlje zopet k Voltovim stebru pride. S pomočjo zemlje — smo rekli — zakaj? Zató kér v Ljubljani in v Terstu je konec dratú v zemljo vtaknjen. Zemlja je namreč ravno takó dobra vodníca elektrike, kakor kufreni drat, in še veliko boljši. Če se tedej konci dratú, postavimo, v Ljubljani in v Terstu v zemljo vtaknejo, se je po tem takim vodílo elektrike med Ljubljano in Terstam napravilo, ktera se spet na-se nazaj oberne. Vprašal bo kdo: kakó se pa to zgodí, de elektrika, ki po dratu têče in po dratu v zemljo šine, ravno na tisti kraj tje têče, kjer drugi konoc dratú v zemlji tečí? Na to odgovorimo: de elektrika tam odtêče, kjer je je obilno nabrane, in tje teče, kjer je manjka, kakor voda le iz višjiga kraja v nižji kraj teče, in nikdar iz nižjiga v višji. Ali gré pa elektrika na tem teku pod zemljo ravno in nar bližno pot iz Ljubljane v Terst, ali pa morebiti velike ovinke dela, tega pa nihče ne vé. Če ravno kakih 10,000 milj póta po ovinkih gré, to elektriki nič ne dé, kér je znano, de ona v eni sekundi več ko 60,000 milj póta storí.

Kar drat zadene, po kterim elektrika teče, moramo povedati, de se sploh kufreni drat za tó jemlje; po železnim dratu scer tudi elektrika têče, pa železni drat, če je enake debelosti kakor kufreni, sedemkrat slabši elektriko pelje, kakor kufreni, tedej bi mogel biti železni drat, de bi ravno to opravil kakor kufreni, 7krat debelejši.

Drat, po kterim elektrika teče, se pa ne sme nikjer tacih rečí dotakniti, ktere bi elektriko na-se potegnile in takó vse delo telegrafa v nič pripravile. Zató vidite na vsakim kolu, čez kteriga je drat peljan, majhne obročke, ki so iz porcelana narejene, skozi ktere drat teče, zató kér ima porcelán to lastnost, de nič elektrike na-se ne potegne. Tudi stêklo (glaž) ima to lastnost, tode stêkleni obročki bi se lože pokončali. —

Takó je prišla elektrika na svojim cilu in koncu na magnetično iglo, jo začnè sukati, in iz tega postanejo znaminja in oznanila.

(Konec sledí.)

Vošílo zastran kantonskih poglavarstev.

Ministerstvo je z napravo novih kantonskih poglavarstev, po kterih so zamudne stare kresije odpravljene, gotovo dobro misel zadelo in je vsim deželanam s tem močno vstreglo, kteri, namest de so mógli poprej v dve kancelíi hoditi, v kantonsko in kresijsko, zamorejo zdej vse v eni opraviti.

Ali — sedež kantonskiga poglavarstva, ki obseže

na več krajih po 3 poprejšnje kantone, je daljnim prebivavcam kantonskiga poglavarstva predelječ. Dostikrat se zna primeriti, de kdo v kancelijo pride, pa nevedama kakšniga potrebniga pisma seboj nima, ki ga kantonski poglavar potrebuje. Zna tudi biti, de iz obširniga kantonskiga poglavarstva toliko ljudí na en dan skupej pride, de pri nar veči pridnosti vradnikov ne morejo vsi na enkrat odpravljeni biti. Takó se primeri, de za kakšno majhno reč mora človek iz daljniga kraja dvakrat priti, kar ga pri njegovim domačim delu zamudí in mu tudi popotnih stroškov prizadene.

Od več straní smo že želje slišali, de bi se ti težavi na kakšno vižo pomagalo, in unidan je prišel en kmetovavec iz Loškiga kantona v imenu svojih sosedov prosit, de naj bi „Novíce“ te potrebe spomnile.

Ti prošnji toliko raji vstrežemo, kér smo prepričani, de bo naš deželni poglavar gotovo pomoček iznajdel, ti pravični prošnji zadostiti. V zgornjim Estrajhu je deželni poglavár kantonskim poglavarjem veleval, de naj se podajo vsake 14 dni na vsaki kraj, kjer so kantonske sodnjištva po deželi, in dan njih prihoda naj se na znanje da soseskam, de kdor ima pri kantonskim poglavarju kaj opraviti, tisti dan v bližnji kraj pride, kamor bo kantonski poglavár prišel.

To bi znalo za zdej tudi pri nas prav biti.

Razsajenje.

V Ljubljanskih nemških novicah sim unidan bral te besede: „In res je, de ima vsaka vas na Krajnskim nar manj eniga, ki nemško dobro razume.“ Dragi pisatelj! nikar nič ne zamerite, če vam rečem, de ste resnico zgrešili, ko ste to izgovorili. Prav bi bilo, ko bi vsak Krajnc, gosposki in kmečki, slovenski in nemški jezik popolnama znal; kar pa ni, se pa ne sme rêči, de je. Posebno dan današnji je treba, de se v rečéh, ki naroda jezik zadevajo, resnica odkrije, kakor je, de se ne delajo zmešnjave, de se nikomur ne kratijo pravíce in de se ne vžigajo prepiri, ki nam vselej več škodjejo kakor koristijo. Tedaj nemški in slovenski pisavci ljubljanskih časopisov, v kterih se semtertje pušíce nataknjene najdejo, lepo Vas prosim: Pamet, pamet, in s hladno kervjó in z ljubeznijo eden druziga zavračujmo, če se kdo kaj zmoti. Strasti nobeniga možá ne lišpajo, in so obdivjanimu konju podobne, kteri rad pravo pot zgreší, in nazadnje samiga sebe poškoduje! — De pa spet k temu nazaj pridem, kar sim skazati hotel, povém: de jez sim v stanu enajst vasí zapored našteti, kjer nihče nemškiga ne zna. Ko bi si pa prizadeval, vse vasí po Krajnskim prešteti, ktere so meni znane, de v njih nihče nemškiga ne zna, bi število veliko postalo. To scer poterdim, de je toliko Krajncov, ki nemško znajo, de bi jih na vsako vas nekaj prišlo, ko bi se ti nalaš po vaséh razdelili; sicer pa po veliko veliko vaséh ni clo nobeniga. To zna tudi res biti, de se v vsaki vasi kdo znajde, ki toliko najpotrebniših besed vé, de bi jih skoraj lahko na perste preštel, in de zraven semtertje kaj maliga šteti zna, tacih pa ne bomo imenovali, de dobro nemško znajo ali umejo. Ravno tako tudi tisti ne znajo še nemško, ki znajo kako redko reč po nemško poprašati ali odgovoriti, in ki nemške čerke počasí zapišejo, pa se jim mora praviti, ktero naj zdaj ali zdaj naredé, ako kako imé podpisujejo, de ga za njimi skor nihče brati ne more. En tak se v vsih zgor opomnjenih enajstih vaseh znajde, in od tega se mora reči, de tukaj največ nemšine vé. Enkrat je bil en nemški popotnik čez eno teh vasí prišel in vprašal: „Wie viel ist noch bis Franzen?“ En vašan, ki se je štel, de najbolje nemško zna, en čas misli in potlej jo možko šterbunkne: „Fünf jur.“ Popotnik je mende razumel Jahr namest jur ali jor, se križa in mermra, ter naglo naprej hití. Ljudém se je to čudno zdelo, in potlej smo se domenili, de je naš vašan do Vranskiga popotniku pet lét hoda napovedal. Koliko je pa še tacih vasí, kjer bi še clo nobeden ne bil vedil, kaj ta popotnik vpraša? Za deset vasí zapored tacih koj jez vém. — Požeňčan.

Dopis iz Štajarskiga.

Že davnej zdihuje po rešenju svojih nadlóg učiteljski stan po deželi; Bog daj! de bi se njegov klic skoraj uslišal. Že davnej pa tudi zdihujejo na Štajarskim kakor mende povsod mežnarski hlapci pri večih farah, de bi se jih vladarstvo usmililo in jih rešilo sužnosti učiteljev, kér mežnarji ne morejo in tudi niso dolžni biti gruntni hlapci, kosci, mlatiči, pozimi dervarji i. t. d.*) Pri večih farah je pri cerkvi vedno dosti opraviti in dostikrat, posebno ob času bolezin, toliko, de jih en sam človek ne more opraviti in si mora pomočnika iskati. Le malokteri učitelj je pripravljen mežnarju pomagati in oni so le po imému mežnarji. Kér so pa vunder tudi kot mežnarji postavljeni in za obojno službo skup slabo plačo dobivajo, vsak sam zapopade, de nima učitelj veliko, njegov pomagavec v mežnarii pa clo malo.

Ljube Novíce! spomnite blagovoljno te nadloge v svojim listu in pomagajte nam prositi, de se saj pri večih farah mežnarije skorej ločijo od učiteljskih služb.

Eden v imenu več m. h.

Slovenski lepopisni izgledi.

Spisal Janez Levc, ces. kralj. učitelj v Terstu.

Več izgledov, kakó naj se učenci v šoli lepo pisati vadijo, je prišlo lani in predlanjskim na svitlo, tode vsi drugi, razun Levcovih, nimajo druziga naména, kakor učencam predpodobe dati, kakó naj po stari šêgi, ki je že pred 100 léti navadna bila, se pisati učijo. Gosp. Levc pa je v svojih izgledih pokazal, kakó naj se po novi in veliko boljši in lajši poti vaja lepopisja začne in od čerke do čerke naprej pelje. Ta namén je v svojih izgledih gosp. Levc takó izverstno dosegel, de je ministerstvo uka gosp. Levcove izglede posebne hvale vredne spoznalo in jih lani po deželnih poglavarstvih v slovenskih deželah vodjem normalnih šol v slovenske šole vpeljati živo priporočílo. Ministerstvo bi gotovo tega ne bilo storilo, ako bi prepričano ne bilo, de so ti izgledi posebno potrebni za podúk v šolah. Kakor se nam piše, niso šolski vodji tega priporočíla zanemarili, ker bo gosp. Levc mogel nektere liste imenovanih izgledov kmalo vnovič natisniti dati; — le v Ljubljani se Levcovih izgledov skoraj nič ni spečalo! Kakó je to? Ali imamo morebiti v Ljubljani za šole na Krajnskim kaj enaciga ali morebiti še boljšiga, kakor je Levcovo delo? De imamo učitelje, ki lepo pišejo, nihče ne bo tajil; de imamo tudi lično natisnjene lepopisne izglede, nam je tudi znano — ali med navadnimi šolskimi predpodobami, kakor se je pred

*) Kakó delječ službine dolžnosti mežnarskiga hlapca segajo, je težko sploh razsoditi, kér se pri vdínjanju opravila zgovoré, ki jih ima hlapec opravljati. Če se je tedej kdo sploh za vse hlapčje dela vdinjal, se ne more pritožiti, de se mu krivica godí, ampak le to zamore potožiti, de je plača majhna. Pa — kdo zamore veliko dati, če ima sam malo? — Pravična pa je ta prošnja, de naj se mežnarstvo loči od učiteljstva, in nadjamo se, de je to tudi lanjski škofji zbor na Dunaji ministerstvu nasvetoval, de naj se pri novi vstanovitvi ljudskih šol po kmetih učitelji mežnarskih opravil oprostijo, ki se nikakor ne prileżejo učeniku, ki ima že drugih opravil dovelj. ktere njegov imenitni stan od njega terja. Upajmo tedaj, de v novi prerojeni Avstrii bojo prihodnjič učitelji le učitelji in z boljšimi dohodki, — mežnarji pa tudi posebej le mežnarji z nekterimi poboljški. Vred.

100 léti pisanje učilo, in pa med pravim pisavnim urédam (wahres Schreibunterrichts-System) je velik razloček! Kaj pomagajo vse ministerske priporočila, če ni šolskih mož, kteri bi se s pravo ljubeznijo prizadevali, za dobro spoznano tudi v življenje vpeljati! Edini izgovor zna biti, de bi kdo rekel: de so Levcovi izgledi predragi učencam, — pa tudi ta izgovor ne veljá nič, kér se ti izgledi v posamesnih listih prodajajo in 1 krajcar za en list dati, ki mu k boljšimu in hitrejšimu poduku pomaga, bo malokterimu otroku teško stalo.

Le eno samo bi želeli zvediti: ali je prišel tudi v Ljubljano ministerski naukaz Levcove lepopisne izglede po šolah priporočiti? in če je prišel, ali so se tudi po naukazu živo priporočili?

Prodaj v Kleinmajerjevi bukvarnici ne čuti nič od kakiga priporočila. ??

Nove slovenske bukve.

Drobtince za novo léto 1850. Učitelam ino učencam, starišam ino otrokam v podučenje ino za kratek čas. Na svetlo dal Matija Vodušek, opat v Celi. Natisnil v Celovci J. Leon. Cena 40 kr.

Prava méra vrednosti kakšnih bukev v tem obstoji, de jih človek še zmiraj z velikim pridam vpotrebuje, če ravno so že več lét stare, ali z drugimi besedami rêči: de se bukve nikdar ne postarajo, ampak vedno vrednost obderžé.

To veljá od naših slovenskih „Drobtinc". Pervi tečaj „Drobtinc" koristi še danes ravno takó mnogim bravcam, prostim in učenim, kakor pred 5. léti, in kdor si jih je omislil, jih je z veseljem shranil in jih bo z veseljem posihmal večkrat v roke vzel in prebiral. „Drobtince" so se prave hišne bukve poterdile, ktere bi se ne smele v nobeni hiši pogreševati.

Ravno tako hvalo tudi nar novejši „Drobtince" za letašnje léto po pravici zaslušijo. Vidi se na pervi pogled, de tisti gospod, ki je neprecenljive in nedosegljive slovenske bukve „Blaže in Nežica v nedelski šoli" spisal, še zmirej po očetovsko oskerbuje „Drobtince", in de se sedanji gosp. izdajatelj zvesto ravná po tem visokim izgledu.

Mnogim potrebam je spet v tem 5. tečaji lepó vstreženo, ki obseže veliko izverstnih rečí za poduk in kratek čas slovenskiga naroda. — Kér je knjiga slovenskimu ljudstvu namenjena, je pisana tudi v lahko razumljivim slovenskim jeziku, ki se od tega, kakor ga „Novíce" pišejo, le malo loči; *lj* in *nj* pa veliko manjkrat rabijo „Drobtince", kakor „Novíce".

Letašnje „Drobtince" so se s zalo podobo sv. Miklavža nad Ljubljanskim mestam še posebno Krajncam prikupile, kér nam je to očitno znamnje, de Štajarci prijazno pomnijo svojih slovenskih bratov na Krajnskim.

Ne moremo se zderžati še pristaviti, de dobiček, ki se bo iz „Drobtinc" skupil, je namenjen „Celjskim šolam". Blagi namen! Bog daj, de veliko dobička pride!

Novičar iz Ljubljane.

Kakor je bilo po ukazu ministra notranjih oprav po drugih deželah avstrijanskiga cesarstva v pondeljk 4. marca slovesno cerkveno praznovanje v spomín ta dan lani od Cesarja avstrijanskim narodam podeljene vstave, takó je bila tudi v Ljubljani velika maša, ki so jo škof péli in poslednjič tudi zahvalna pesem. S zahvalno pesmijo so sklenili gotovo ta dan tudi vsi Avstrijanci živo prošnjo, de bi od Cesarja podeljena vstava v vsih rečéh kmalo izpeljana bila, in de bi vživali kmalo sad vstavniga življenja v močni in svobodni Avstrii. — Gospod Kajetan Hueber, poslednjič kaplan v Krajnji, zdej vojni kaplan na Laškim, je dobil od Cesarja unidan sreberni častni križ za duhovne zasluge. — Podobe slavniga rajnciga Dr. Prešerna nismo imeli dozdej. Unidan je dobra misel Ljubljanskiga umetnika gosp. Goldenštajna navdala, obraz slavniga pesnika iz pameti malati, in ki so podobo vidili, pravijo, de je rajncimu zlo enaka. Vsi domorodci gotovo želé, de bi umetnik dal več kamnotisov narediti. — Gosp. Miroslav Vilhar, ki vès za svojo domovíno živí, je zložil spet dve kaj lepi pesmi „Vesolnimu svetu" in „Slave dom"; perva je ravno takó mila, kakor je druga iskrena: obé pa bote, ker ste iz serca prišle, tudi v serce ségle vsim, kterim njih domovína ni prazin glas. Natis napéva z besedami vred, za glasovír (klavír) zloženiga, je takó ličen, de ne more lepši biti. Na prodaj so pri g. Lerherju v Ljubljani.

Novičar iz mnogih krajev.

Namesto zlatih svetinj, s kterimi so se dozdaj zasluženi možjé počastili, bojo Cesar prihodnjič delili zasluženim možém réd ali križ Jožefa Franca. Križi so zlati in sreberni s krono ali brez krone. — Na 1. dan t. m. je bila napovedana izdaja noviga denarja v popirju, ki se listi deržavniga zaklada (Reichsschatzscheine) imenujejo. — Ministerstvo je zapovedalo, de teža priprežniga vozá (Vorspann) s 4 konji ne sme nikdar 20 centov preseči. — Na pridelovanje tobaka na Ogerskim se bo prihodnjič davk naložil. — Kmetijska družba v Pragi je zložila postave za čuvajstvo po polji (Feldpolizey) in jih je minísterstvu predložila. — Hudo vreme, ki je 22. svečana razsajalo po Českim, je neizrečeno škodo napravilo. V več krajih je strela vdarila v hiše in jih požgala; vihár je več streh z zvonikov in hiš odkril. — Na Marskim v Stajnicu je hodilo mlado dekle z obríto glavo po pokopališu (britofu), rekoč: de se ji je njeni brat iz víc prikazal in ji veleval, de mora za njogovo rešenje iz víc 4 léta po pokopališih hoditi. Pametna gospóska je pa spodrepíla to sleparíco. — Na politiškim svetu se pretečeni teden ni nič posebniga zgodilo. Na Francoskim je 24. dan svečana mirno pretekel. Angleži so dovolili, de se med njimi in Greki razpartije poravnajo s pomočjo Francozov. — V Bosni in v Černi gôri se je neki punt vnel.

Povabílo.

Stan rokodelcov poboljšati in tiste zaderžke odverniti, ki izvirajo iz tega, de nimajo rokodelci za svoje rokodelstvo potrebniga premoženja, je za napravo rokodelske denarne zaloge ministerstvo dovolilo denarno loterijo, za ktero je porok veliki kupec J. G. Schuller et Comp. na Dunaji. — Pri ti loterii zna ena srečka (en loz) zadeti 200,000, 30,000, 20,000, 12,000, 5000 gold. in tako nazaj. Kér je 54,200 srečk, ki bojo veči ali manjši šumo zadéle, mora med peterimi lózi gotovo eden kaj zadéti. Pervikrat se bojo srečke vlekle 9. dan tega mesca. — Lózi so razdeljeni v 4 verste; en loz 1. in 2. verste veljá 3 gold., en lóz 3. verste 6 gold., in en lóz 4. verste 10 gold. Lózi 3. in 4. verste gotovo kaj zadenejo.

Em. Zdekauer,
predsednik rokodelske družbe v Pragi.

Pri mnogih kupcih se kupujejo srečke za to loterijo.

Današnjimu listu je pridjan 10. dokladni list in nasledba razlage srenjske postave.

Natiskar in založnik *Jožef Blaznik v Ljubljani.*